СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 241. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 16. жовтня, 1928. VOL. XXXVI. No. 241. Jersey City, N. J., Tuesday, October 16, 1928. THREE CENTS.

ЦЕПЕЛІН ПРИЛЕТИТЬ СЕГОДНЯ ПО ПОЛУДНІ

КРУЖИВ ЦІЛИЙ ДЕНЬ ДОВКОЛА ОСТРОВА БЕРМУДИ І ШУКАВ ЗА КРАЩОЮ ПОГОДОЮ. БОЯЛИСЯ СИЛЬНИХ ВІТРІВ, БО УШКОЖЕНОГО МІСЦЯ НЕ МОЖНА БУЛО ЦІЛКОМ ДОБРЕ НАПРАВИТИ. НА ВОЗДУХОПЛАВІ ВСІ ЗДОРОВІ.

НЮ ЙОРК, 15. жовтня. — На підставі радіових депеш, які одержано з воздухоплава Графа Цепеліна, можна ствердити, що цепелінови довелося боротися весь час з бурею. Сильні вітри могли нанести нової шкоди, згл. пробити вже ушкоджене місце, а тим самим спричинити катастрофу. По тій причині капітан Екенер кружляв цілий день довкола острова Бермуди, щоби попасти на полосу з лагідними вітрами. Це і спричинило проволоку.

Цепелін має синього газу на яких 110 годин, а кромі того газоліни на 10 годин довше. Кромі того, як знатоки заявляють, він не міг вичерпати синього газу, бо летів з малою скоростю. Значить, нема чого боятися, щоби йому не стало синього газу. Він зможе вдержатись у воздусі принайменні 120 годин, а то й довше.

НЮ ЙОРК ЖДАВ ДАРОМ.

ТИСЯЧІ ГЛЯДІЛИ ЦІЛИЙ ДЕНЬ НА НЕБО З ДАЛЕКОВИДАМИ.

НЮ ЙОРК, 15. жовтня. — Вчерашня неділя минула Нюйорчанам на тім, що повиходили з хат до парків чи на свіжий воздух та ждали цілими годинами, щоби побачити перелітаючий через Ню Йорк цепелін. Деякі позалізали на автобуси і їздили ціле пополудне, не злізаючи з возів. Люде видивили свої очі, а цепеліна все одно не побачили.

65,000 ЛЮДЕЙ В ЛЕЙКГУРСТ.

ПРЕДСТАВНИКИ АРМІЇ, ФЛЬОТИ, ВАШИНГТОНСЬКОГО УРЯДУ І МІСТА НЮ ЙОРКУ ЖДАЛИ НА ГРАФА ЦЕПЕЛІНА ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ. ДОВГИЙ ЧАС НЕ БУЛО НІЯКОЇ ВІДПОВІДИ З ЦЕПЕЛІНА. ВСІ БУЛИ ЗАТРІВОЖЕНІ.

ЛЕЙКГУРСТ, 14. жовтня. — Аероплянова стація була засипана масами цікавих, що поприїздили з близьких, а навіть з дуже далеких сторін, щоб побачити Графа Цепеліна. Виходить, що кождий з служби воздухоплава мусить мати в Америці принайменні по 1000 вуйків, тіток і братів, бо така скількість зголошувалися о карти на дозвіл бути учасниками принять цепеліна. Кромі цікавої публики були генерали, заступник адмірала і представники Сити Гол в Ню Йорку, що гляділи цілий день на небо і разом з публикою ожидали гостей з Европи. Та вони не показувалися, ні не давали про себе знати. Майже цілий день годі було скомунікуватися з Графом Цепеліном по радіо. Доперва пізно вечером прийшла депеша, що цепелін прибуде в понеділок пополудні.

СМИТ ВІДВІДУЄ РОДИННЕ МІСЦЕ ЛІНКОЛНА.

ЛУІСВИЛ, Кентоки, 14. жовтня. — Говернор Смит заявив, що в неділю не говорить. Тому скористав з недільної передишки й удався на фарму біля Годжеквил, де родився Лінколн. В домі тім зложив він вінець. А до жінки сказав: Могли би збудувати кращу дорогу до родинного місця Лінколна. А дорога була дійсно дуже погана й говернор добре натрясся, заки доїхав.

ОБІ ПАРТІЇ ЗЛІ.

ТАК КАЖЕ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ КАНДИДАТ ТОМАС. ОБІ ПАРТІЇ В РУКАХ ВЕЛИКИХ КАПІТАЛІСТІВ.

НЮ ГЕЙВЕН, 14. жовтня. — Соціялістичний кандидат на президента, Норман Томас говорив сегодня перед Торговельною радою про вартість демократичної і републиканської партій. Він підніс таке:

Обі партії до нічого. Вони належать до людей, котрі їх фінансують. Одну партію віддає Ді Пон републиканам, а другу демократам. Одного урядовця віддають Дженерал Моторс републиканам, а другого демократам. Великі промисловці засекуровують себе на два боки. Вони держать у себе два автомобілі. Звичайно їздять републиканським автомобілем, але держать в запасі на всякий випадок і демократичний автомобіль. Тим разом кричить найголосніще Смит: Хлопці, ану спробуймо мій автомобіль. Його поручає Рескоб, а той розуміється на автах. Та хто би не виграв, в кождім випадку виграють великі промисловці.

БІДА З ЖІНКАМИ.

ЩО ДНЯ ЗМІНЯЮТЬ СВОЇ ПОГЛЯДИ І ДОСІ НЕ ЗНАТИ, ЗА КИМ БУДУТЬ ГОЛОСУВАТИ.

НЕШВИЛ, Теннесі, 14. жовтня. — Обі партії прийшли до переконання, що годі числити певно на жіночі голоси. Бо тепер справа стоїть так, що про кого мова, то за тим і жінки. Перше були за Гувером, а прибув Смит, помахав своїм капелюхом, засміявся і пожартував і жінки вже за Смитом. Ще й квіти йому передали.

СТРАТОН ЗНОВА ПРОТИ СМИТА.

АТАКУЄ ЙОГО ДАЛІ В ЦЕРКВІ В ПРИСУТНОСТИ ЧИСЛЕННОЇ ПУБЛИКИ.

НЮ ЙОРК, 14. жовтня. — Баптиський проповідник др. Джан Стратон, відомий з попередніх атаків на Смита, виголосив сегодня в своїй церкві дві проповіди, в яких говорив, чому полудне не хоче йти за Тамані Гол, а далі: Чому ми не повинні дозволити перемінити вуйка Сема на бартендра. Стретон підніс таке: Це важне знати, чи Смит пе чи ні. А коли Смит пе, то треба нам знати, звідки він дістає напитки: чи вони походять з передвоєнного складу, чи вже новійшого виробу з часів прогибіції.

ЗАПЛАТИВ 10,000 ЗА ФРАНЦУСЬКИЙ ДОКУМЕНТ.

Столична французька преса уділяє багато уваги справі виданеного з Франції американського кореспондента Горана. Кажуть, що за опубліковані ним секретні документи міністерства справ заграничних Горан заплатив 10,000 долярів, щоб їх дістати. Французький уряд веде дальші досліди.

ЯПОНІЯ ЗАБИРАЄ СВОЇ ВІЙСЬКА З КИТАЮ.

З огляду на те, що в Китаї наступило замирення, всі чужинецькі держави поволі вивозять звідти свої війська. Тепер Японія перевозить з Шантуньської провінції до Японії 6,000 своїх жовнірів. Инші японські війська сподіваються вивезти з Китаю на протязі кінця жовтня та в листопаді. Після того всі дивізії, що були в Китаю, будуть переведені на мирне становище.

ГОРКИЙ ЗА СВОБОДОЮ ДРУКУ.

Перше захоплення радянським „раєм" у Горкого пройшло. Роздивившися в обставинах, він бачить, що не так усьо гаразд, як йому зпочатку здавалося. Тепер він намовляє письменників Росії, щоб вони подали петицію до совітського уряду про полекшення цензури. Охочих підписати таку петицію не знайшлося, бо всі кажуть, що добре таке вигадувати Горкому, котрий поїде знову до Капрі (в Італії), а не залишиться жити під доглядом большевицької поліції.

СТРАШНА ПОМСТА.

В Матто Гроссо, Бразилія, від довшого часу в кількох місцях діямантової здобичі торговці діямантами платили за них фальшивими грішми. Пошукачі діямантів, доведені до найвищого обурення, забили кількох таких ошуканців. Голови їх настромили на палях понад шляхом, на пострах иншим.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ДЗВІНОК ПРИЧИНОЮ ЕКСПЛЬОЗІЇ.

Мешканці одного дому в Шикаго почули, що з замкненого помешкання п. Гавелка чути сильний запах газу. Коли доглядач дому натис ґудзик електричного дзвінка, то замісць дзвонення почув страшний вибух. То від електричної іскри у дзвінку експльодував газ, що наповнив кімнату. В кухні знайшли мертвого Гавелка, що отруївся газом з кухонної печі.

УБИВСЯ ПРИ РОБОТІ.

В Ню Йорку впав з 11 поверха чистильник вікон П. Адамас. Молодий, 19-літний робітник, забився відразу, впавши на вицементоване подвіря.

ПІШКИ З АРГЕНТИНИ ДО ВАШИНГТОНУ.

До Вашингтону прийшов пішки молодий хлопець, аргентинський скавт, А. Флорес. Свою подорож він розпочав 11. липня 1926 року. Отже вона тревала 2 роки й 2 місяці.

НЕБУВАЛА КІЛЬКІСТЬ ЛІСНИХ ПОЖЕЖ.

За минулий рік було у Злучених Державах 158,000 лісних пожеж. Такої кількости лісних пожеж ще не бувало в Америці. За останніх десять років пересічно припадало 91,000 пожеж у році.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС, В ЯКОМУ 21,000 ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Три роки тому збанкротувало львівське польське товариство. Тепер членів того товариства кредитори потягли до відповідальности. Суд готує розправу, на яку покликає 21,000 бувших членів того товариства, а між ними президента Польщі Мосціцкого та премієра-міністра Бартеля. Всі обвинувачені є польськими урядниками, що „правили" й „правлять" українською Галичиною.

Ось таким рекордом може похвалитися Польща.

ЗАБИЛА ДОНЬКУ.

В Білгороді пані Пукоріч забила ударом ножа в серце свою доньку красавицю, що без дозволу матері хотіла вийти заміж за молодого Серба Вуїча. Мати знайшла свою доньку в домі Вуїча й кухонним ножем зарізала її, коли та на колінах молила матір згодитися на її шлюб.

І ТАМ БИЗНЕС.

Бажаючи мати більший бизнес з тих, що хочуть оглядати Париж з триюмфальної вежі, роблять тепер у ній модерний елевейтор. Дотепер ішли по сходах на верх вежі. Сподіваються, що бажаючих піднестись на елевейтрі буде більше ніж було тих, що йшли сходами.

БУДЕ ТЕЛЕФОН МІЖ АМЕРИКОЮ ТА ЕСПАНІЄЮ.

За чотири роки праці в Еспанії американські інжініри цілком переорганізували та змодернізували на американський лад всі еспанські телефони. Тепер провадяться переговори в справі урядження телефонічного получення між Ню Йорком та столицею Еспанії Мадридом.

НЕ ЛАЗНІ, А ХЛІБА ПОТРІБУЮТЬ РАДЯНСЬКІ РОБІТНИКИ.

Московська „Правда" з обуренням пише про нерозуміння робітниками їх власних потреб. Це з приводу такого випадку: Радянська влада оголосила нагороду в 300 тисяч рублів фабриці, в якій викажеться найдешевша й найбільша продукція на кождого робітника. Нагороду виграла одна серпуховська фабрика. Робітники негайно на загальному вічу ухвалили поділити нагороду по рівній части на кожного. Але виявилося, що большевики за ці гроші хочуть поліпшити санітарний стан помешкань на фабриці та збудувати лазню. Тепер серед робітників розчарування й незадоволення, бо хронічно голодні робітники мріють про хліб, а не про лазню.

КИЇВ — МЕРТВЕ МІСТО.

Одна людина, що побувала таємно в Києві, публікує в закордонній пресі свої вражіння. В Києві все життя контролюється державним політичним управлінням. Загальна кількість населення зменшилася на половину проти військової. Ціни на все застрашаючо високі. Наприклад: 1 фунт шинки коштує 1 руб.; 1 пляшка молока — 1 р. 20 коп.; мужеське убрання з найгіршого матеріялу — 300 руб.; а із заграничного — 1,200 руб.; найгірші черевики коштують 20 руб., а заграничні — 70 руб. і т. д. Люде мають вигляд вимучених та обідраних.

У МОРКВІ ЗНАЙШЛА СВІЙ ПЕРСТЕНЬ.

18 років тому пані Конколь з Ашленд, стейту Висконсин, загубила свій заручиновий перстень. Тепер несподівано вона знайшла його в моркві, яку викопала в своїому городі. Перстень зберігся без найменьшого ушкодження.

ЛІТАЛИ ДО ОСТАННЬОЇ КРАПЛІ БЕНЗИНИ.

Два американські військові летуни мали випробувати фотографічний апарат для фотографовання з літака. Стараючись піднестися як найвище, вони осягли небувалу для літаків височину — 40,200 стіп. На тій височині мороз був 75 степенів і замерзли реґулятори до моторів. Вони змушені були залишитися в повітрі, бо не могли зменьшити скорости мотору, поки не вигоріла остання крапля бензини. Після того оба летуни щасливо сіли на землю.

ЗАРОБИВ 405,000 ДОЛЯРІВ.

Один нюйорський купець перепродав своє членство на нюйорській біржі за 450,000 долярів. За те членство він заплатив у 1918 році всього 45,000 долярів. Можна собі уявити, які заробітки мають члени нюйорської біржі, коли вони платять такі гроші за членську картку.

ЗАБИЛАСЯ СОННОЮ.

В Ню Йорку пані Плоткін, що часто сонною вставала з ліжка й ходила по хаті, упала через відчинене вікно з четвертого поверху. На ранок її знайшли мертвою, з розбитою головою, на цементовій долівці подвіря.

ВИНАЙШЛИ НОВИЙ ТЕЛЕҐРАФІЧНИЙ КАБЕЛЬ.

Американська телеґрафічна компанія („Белл компані") закінчила проби каблю нового ґатунку. По цьому каблю телеграми будуть проходити значно скорше ніж по тих, які тепер лучать Америку з Европою.

ТУРКИ ВЧАТЬ ПО РАДІО ЛАТИНСЬКУ АЗБУКУ.

Турецький міністер освіти зарядив, щоб радіо-стації в Анґорі та в Царгороді подавали що дня лекції для вивчення Турками латинської азбуки. Президент Кемаль-Паша підписав недавно закон, щоби в Туреччині вживали при письмі латинської азбуки замісць дотеперішньої, східної.

ЗГОРІЛО 49 ІНДУСІВ.

Біля міста Раґун в Індіях трісла нафтова рура. Мешканці близших околиць почали збирати в свої посудини нафту при світлі смолоскипів. Один смолоскип підпалив розлиту нафту і відразу огнем охопило велику площу. В огні загинуло 18 жінок та 31 мущин, а 20 вийшли з такими ушкодженнями, що навряд чи залишаться в живих.

НА ДУНАЮ ВТОПИЛОСЯ 13 ДУШ.

На Дунаю біля Ґалаца (в Румунії) пароплав перекинув човен, на якому було 18 пасажирів. 13 з них утонуло.

ЗЕМЛЕТРУС У ГАЛИЧИНІ.

В околицях Копичинець та Бучача стався невеликий землетрус. Жадних поважних шкід не занотовано.

ПОЛЬСЬКО-ПРИБАЛТІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ

ХОЧУТЬ СХІДНУ ПРУСІЮ ВІДІРВАТИ ВІД НІМЕЧЧИНИ. ПРОЄКТУЮТЬ СТВОРИТИ НОВУ ФЕДЕРАТИВНУ ДЕРЖАВУ З ПОЛЬЩІ, ПРИБАЛТИЙСЬКИХ ДЕРЖАВ ТА З ПРУСІЇ.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — Берлінський тижневик „Вельтбіне" оголосив проект повного відірвання Східної Прусії від Німеччини та створення нової федеративної держави з Польщі, Литви, Латвії, Естонії та Східної Прусії.

Проект польсько-прибалтійської федерації вже давно пропагувався польськими політиками. Тепер агітують за ним Німці, великі земельні власники Східної Прусії, на чолі з бувшим президентом Східної Прусії, бароном фон-Ботоцким, ґенералом фон Більовом та иншими магнатами.

Очевидно, що ті магнати сподіваються цим урятувати Східну Прусію від економічного занепаду, в який вона попадає завдяки данціґському коритареви, який відтяв її від Німеччини.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК У ПОЛЬЩІ.

ПОЛЬЩА СТОЇТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ. СПРОБИ УРЯДУ СПИНИТИ СТРАЙК НЕ ВДАЮТЬСЯ. НЕСПОКІЙ СЕРЕД РОБІТНИЦТВА СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ ПО ВСІЙ ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 14. жовтня. — Сюди надходять відомости, що Польща стоїть перед важкими економічними та політичними заворушеннями. Всі спроби уряду, щоби припинити страйк лодзьких ткачів, не вдаються.

Центральний робітничий комітет в Лодзі оголосив заклик до всього робітництва, щоб з понеділка 15. жовтня всі инші робітники вийшли на страйк для підтримки домагань ткачів. Всі переконані, що лодзьке робітництво підтримає своїх товаришів ткачів і сподіваються, що страйк може поширитися й на инші райони. По всій Польщі серед робітництва неспокій.

БОРОТЬБА СЕРЕД МАКЕДОНЦІВ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

ВОЖД САМОСТІЙНИКІВ ВИДАВ ЗАСУД СМЕРТИ НА ВОЖДІВ-ФЕДЕРАЛІСТІВ. МАКЕДОНСЬКІ СЕПАРАТИСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ МАКЕДОНІЇ, А ФЕДЕРАЛІСТИ ЇЇ ОБЄДНАННЯ В ЮГО-СЛАВЯНСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ.

СОФІЯ, 14. жовтня. — Боротьба між двома ґрупами македонських революціонерів все більше загострюється. Тепер вожд сепаратистів Міхайлов оголосив засуд смерти проти всіх, хто підтримував убитого ґенерала Протогорова.

Протогоров, після розколу македонської революційної партії в 1924 році, став на чолі ґрупи федералістів, а Міхайлов на чолі самостійників. З того часу між цими ґрупами розпочалася боротьба, яка привела до вбивства Протогорова, що сталося 7. липня на вулиці Софії. Після того почалося систематичне нищення його ґрупи Міхайловим.

ГОТУЮТЬСЯ ЛЕТІТИ ДО АМЕРИКИ ЧЕРЕЗ ПІВНІЧНИЙ БІГУН.

ХОЧУТЬ ДОКАЗАТИ, ЩО З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ ЛІПШЕ ЛЕТІТИ ЧЕРЕЗ ПІВНІЧНИЙ БІГУН НІЖ ИНШИМИ ДОРОГАМИ.

КЕНІҐСБЕРҐ, 14. жовтня. — Комісія під головуванням відомого полярного мандрівника Нансена готовить приготовання до лету на цепеліні з Европи до Америки через північний бігун.

Кажуть, що лет через бігун є безпечніший ізза ліпшої погоди, ніж лет по звичайній руті кораблів через північну частину Атлянтійського океану. Пробний лет буде в травню, або червню слідуючого року.

ВМЕРЛА ЦАРИЦЯ МАРІЯ.

УВЕСЬ ЧАС ДУМАЛА, ЩО СИН ЇЇ МИКОЛА ІІ-Й ЩЕ ЖИЄ.

КОПЕНГАГА, 14. жовтня. — Тут умерла бувша російська цариця Марія. До останього дня свого життя вона не вірила, що сина її Миколу ІІ-го забито, та все сподівалася, що він скоро вернеться на російський престіл.

Коли в 1924 році архикнязь Кирило проголосив себе російським царем, Марія виступила з рішучим осудом його, як узурпатора, що старається захопити трон від її сина Миколи ІІ-го.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В АНГЛІЇ.

ЗУДАРИЛИСЯ ДВА ТЯГАРОВІ ПОТЯГИ ТА ОДИН ПАСАЖИРСЬКИЙ. ЗАБИТИХ 14 ПАСАЖИРІВ, ТЯЖКО ПОРАНЕНИХ 40.

ГЛОСТЕР, 14. жовтня. — В Англії сталася велика залізнодорожна катастрофа, коли пасажирський потяг зударився з двома тягаровими. На місці загинуло 14 пасажирів. Тіла їх так сильно ушкоджені та пошматовані, що нікого з них не можна розпізнати.

Крім того є 40 инших тяжко поранених від горіючої нафти та трісок з ваґонів. Зударення було таке сильне, що відлами ваґонів розлїталися далеко на всі сторони з такою силою, що вони відбили частину моста, який находиться недалеко від місця катастрофи.

УРЯД ПОАНКАРЕ У ФРАНЦІЇ ПОПУЛЯРНИЙ.

ВИБОРИ ДО МІСЦЕВИХ УРЯДІВ ФРАНЦІЇ ДАЛИ ВЕЛИКУ ПЕРЕВАГУ БІЛЬШОСТИ ЧЛЕНІВ УРЯДУ ПОАНКАРЕ.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — Вибори, що відбулися тепер по всій Франції до ріжних місцевих урядів, показали, що симпатії населення знаходяться по стороні уряду Поанкаре.

Всі видатні члени теперішнього уряду вийшли при виборах побідниками з великою більшістю голосів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 3.75	На три місяці	$ 2.75

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЧАТОК КІНЦЯ НЮБЕДФОРДСЬКОГО СТРАЙКУ

Нюбедфордський страйк, який почався через зарядженне 10-процестової знижки робітничої заплати, уже на покінченню. Представники консервативних відділів Американської Федерації Праці вже згодилися з представниками компаній на 5-процентову знижку робітничої заплати, хоча уряд всекраєвої юнії порадив їм сього не робити.

Як відомо, страйк почався дня 16. квітня. Колиб робітники були згодилися відразу на обтятте своєї заплати, то вони булиби мали відразу яких 17 долярів у тиждень. Нині вони будуть побирати малощо більше як 18 долярів. Сей здобуток незвичайно малий, щоби за нього 27,000 робітників і їх родин мали терпіти стільки часу. Оправдати його можнаби тільки тоді, якби робітники здобули собі важні організаційні права, як приміром затвердженне своєї юнії. Сього однак не зроблено; консервативні провідники думали, що вони роблять велику річ, коли вони не допустять до 10-процентової знижки; вони не клали відповідного натиску на право організації, і нині робітники вертають до роботи не краще зорганізовані, як вони були на початку страйку. Тим самим вони не мають захорони, що в короткім вже часі фабриканти знова не зарядять нової знижки робітничої заплати. Фабриканти, що правда, обіцяли не знижувати заплати без попередної заповіди на 35 днів, але рівночасно вони не признали виразно юнії, а тим самим не признали робітникам можности боротися проти поломання угоди.

Супроти сих фактів не можна там дуже дивуватися, що ліве крило робітників, яке є незвичайно сильне серед нюбедфордських Портуґальців, ще далі веде свою аґітацію. Як звичайно, ліві аґітатори дуже сильні в критикованню: вони закидають консервативним провідникам ніщо инше, як саму зраду робітничих ітересів, і сього рода аґітація певно найде ще богато слухачів. Однак сі самі ліві лідери, так сильні в критикованню, показалися слабими в переговорах з підприємцями. Як звичайно діється з крайними, вони більше дбають за зовнішний ефект перед масами, як за здобутте дійсних користей. Через те більшість робітників приняла згоду, яку зробили консервативні провідники, та подалася о принятте назад до праці в фабриках.

Найважнійша лекція страйку виходить з факту захования громадянства міста. Воно стануло за страйкарами, проти фабрикантів. Мимо сього фабриканти по части побідили, що вони мають силу виголодити ціле населенне через замкненне своїх фабрик. Нині сі самі фабриканти нападають на лівих аґітаторів за вживанне насильства підчас страйку, тоді як вони самі вживали всеї сили, на яку їх стати, для виграння страйку.

ЕКВІЛІБРИСТИ

Часто доводиться бачити людей в цирках, або в поганеньких водевілях, що ходять по натягненім дроті. Отих людей і називають еквілібристами, бо вони дуже зручно можуть балянсувати собою, так, що все тримаються на дроті, хоч і хитаються увесь час то в одну то в другу сторону. Іноді так хитне ним, що здається, ось уже він зірвався й полетів вниз, але він зручно вивертається й знову вже похитнувся в другий бік.

Люди, що прийшли подивитися на забави та на штуки, які виробляють ріжні акробати, кльовни, та „канатні плясуни", (ще й так звуть еквілібристів), кожен зручний зворот такого „плясуна" витають оплесками.

Такі еквілібристи вважають себе звичайно великими артистами і в своїй уяві підносяться понад всіма справжніми артистами, що служать штуці а не гасають по дроті на здивовання циркового натовпу, чи водевільних глядачів. Вони горді й задоволені зі своєї еквілібристики, бо якже: їм руколпеще натовп, подивляє їх штуку. На зовні вони деруть носа, як найбільші знаменитости серед артистів, а міжтим самі відчувають і знають свою жалюгідність. Знають, що їх фах заводових еквілібристів нічого не дає ні для піднесення духа, ні для розвитку розуму тих, що на них дивляться. Вони знають, що вони є звичайними комедіянтами, зручними ремісниками, а не справжніми артистами.

Це їх іритує й вони готові кожнього справжнього артиста утопити в ложці води. Вони самого найбільшого артиста оплюгавлять за те, що він не вміє так зручно, як вони балянсувати на дроті. Цим вони стараються відплатити свою нікчемність, духове убожество й нездарність піднестися вище малпи, вище добре видресуваної звірини. Коли вони навіть цього не усвідомлюють розумом, то вони це відчувають своїм звірячим інстинктом, який у них страшно загострений.

На таких еквілібристів дивляться не лише глядачі зі звичайної безкритичної маси, але й люди, що стоять понад масами. Дивляться вони для того, щоби трохи відпочити духово, щоб відорватися від щоденної тяжкої умової праці, щоби визволити свій дух хоч на хвилину від постійної праці. Навіть рукоплещуть вони тим „канатним плясунам", але на цьому кінчається все.

Вийшовши з цирку, про тих еквілябристів забувають. Полишають вони по собі спогади лише в діточих головах та в головах, які загально називають пустими.

Таких самих еквілібристів ми багато стрічаємо і в політиці серед Українців. Вони сьогодня проповідують те, проти чого вчора боролися. Вони навчилися ходити поміж дощ і погоду. Вміють вихилятися в ріжні боки, на ріжні орієнтації. Готові пристати до якоїнебудь партії і всюди почувати себе в дома. Бо на кожду справу звикли вони глядіти як на циркову штуку, на еквілібриста, якого одиноке завдання — вдержатися на дроті. Такі політичні еквілібристи вимагають вдержатися за всяку ціну на політичнім овиді. Тому сегодня вони зі Заходом, а завтра можуть бути зі Сходом; сегодня можуть критикувати Петлюру, а взавтра піти з Андрієм Левицьким у спілку, сегодня бути проти Радянської України, а завтра переконатися, що там наша будучність. То в той то в другий бік, цілком як на дроті.

ПОЛЬСЬКО-МОСКОВСЬКИЙ ГАК

Останніми часами всю країву пресу обійшла „радісна" для Українців вістка, що московський епископ у Польщі Денис дозволив в церквах його діецезій правити Службу Божу в українській мові. На допомогу цьому взявся він собі Українця професора Огієнка.

Дехто з завзятих українських патріотів у Польщі попав з приводу такої „радісної" вістки в екстазу „телячого захоплення". Декому здається, що ця „українізація" буде користна українському національному рухови під Польщею.

Такі ентузіясти хапаються лише за форму, а не дивляться на зміст церковної українізації. Що з того, що московське чорносотенне попівство, яким так багата Волинь, буде горлати тепер з українським наголосом: „Подай Господи" та „Господи помилуй"! Хіба від того лекше стане для українського народу під польським брутальним чоботом на українських землях? Хіба „подай Господи" з українським наголосом обернеться для українського народа в „Господи спаси й урятуй нас" від польської опіки та московсько-чорносотенної зграї попівства? Ні, і тисячу разів, ні.

Коли треба українізувати православну церкву під Польщею, то треба українізувати її зміст, а не форму. Треба, щоб вона дійсно служила інтересам свого народу, а не інтересам його гнобителів. Колиж з церковних проповідальниць замісць малозрозумілого в московській мові патякання чорносотенного попівства тепер буде провадитися аґітація за гнобителем на зрозумілій, рідній для населення мові, то на цьому виграє лише та влада, якій служить ця церква. Навіть більше того: українізована відповідно польсько-московській рецепті православна церква буде відгравати провокаційну ролю. Вона зовнішною своєю формою може здаватися нашому народови більш своєю, ніж коли вона залишиласяб і на зовні московською. Тому серед несвідомої маси своїх вірних вона буде користуватися більшим впливом, ніж було дотепер.

Саме для того, щоби православна московська церква набула більше впливу серед української національної стихії, польсько-московські вороги українського народу виряжають її в українські національні шати. Правда до якого часу можливо вони свого досягнуть, поки нарешті українська національна стихія не викрие цього машкараду, цієї польсько-денікінсько-огієнківської бутафорії.

Православну церкву в Польщі треба починати українізувати, коли хто хоче бути щирим, не з мови, а з того, щоби в першу чергу викинути з неї самого епископа Дениса, а за ним усю ту чорносотенну попівську „братію", яку московський деспотизм насаджував там цілими століття. Треба українізувати з початку не форму, а зміст, саму душу церкви, а не підставляти їй фоноґрафи, що в українській мові будуть пропаґувати ідеї польсько-московського гнобителя.

Поки це не станеться, доти не буде ніякої української церкви, а тільки провокація. Вірні церкви не лише повинні молитися „визволь нас Господи від лукавого", але й активно боротися з тим лукавим. Молитва гарне діло, але сам Христос сказав: „віра без діл мертва". Наш нарід говорить: „На Бога надійся, але сам не зівай". Отже вірні православної церкви в Польщі не повинні піддаватися на новий гак польсько-московської провокації в церкві, але ще з більшою упертістю й запалом боротися за свої національні права, боротися проти московського чорносотенного попівства, не зважаючи на те, що воно вже забелькотіло українською мовою.

„ДЕНЬ ЕСПАНСЬКОЇ КНИЖКИ".

День 7. жовтня мають проголосити в Еспанії „днем еспанської книжки". Того дня по всіх школах, касарнях, а навіть по вязницях мають уладжувати відчити про еспанську літературу. Всі товариства, які дістають державну підмогу, мусять дати один процент свого доходу на закупно книжок. Громади мусять оснувати того дня нові „громадські бібліотеки" та роздати книжки вбогій молодіжі. Тогосамого дня розділять також численні літературні нагороди.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

453.

Відозва до членів тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42 У. Н. Союза, в Пасейк, Н. Дж.

Коли Екзекутивний Комітет У. Н. Союза проголосив місяць вересень місяцем Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, то ми читаємо звіти з ріжних місцевостей, як членство горячо береться до праці, щоби помогти нашим урядникам докінчити започатковане діло, а то будову Сиротинця-Захисту. Але як всюди, так і в нас добре діло йде поволи, а воно так не має, чи неповинно бути. Коли вересень був проклямований головним Виділом місяцем Сиротинця, то ми, передовсім члени цеї організації, повинні були таку кампанію закінчити ще таки при кінци вересня, та показати, що ми таки хочемо і мусимо збудувати таку інституцію, як Сиротинець-Захист, бо ніхто не знає, що його на старість чекає.

В нашім відділі таке питанне розбиралося ще в серпни на товариських чергових сходинах. По ріжних суґестіях та проектах прийшло до ухвали, що кождий член нашого відділу мусить зложити у вересни при місячній вкладці добровільну жертву в сумі одного доляра, яко жертву від товариства на будову Сиротинця. Отже та жертва мала закінчитися при кінці вересня, а гроші, враз зі справозданнем, малося відіслати в призначене місце на означену ціль. На жаль, у нас цього не мож було виконати задлятого, що члени на мітінґи приходять неправильно. Тому то подаю до відома всім членам і членицям нашого товариства, що дня 21. ц. м., в неділю по полудни, о год. 2-гій, відбудуться місячні збори там, де все, то є в Укр. Народнім Домі під ч. 237 Гоп Аве., Пасейк, Н. Дж., і що на ці збори мусять явитися всі члени і члениці та заплатити свою належитість на Сиротинець, відповідно до ухвали протоколу з місяця серпня.

Нехай кождий член і члениця зверне увагу на цю відозву, щоби пізніше не було жалю або нарікання до місцевих урядників, коли вони поступлять по думці ухвал та параґрафів статута. Томуж я вже попереджую й оголошую збори товариські на місяць жовтень.

Думаю, що Ви, Товариші і Товаришки, зрозуміли в цій відозві, о що ходить і яка ухвала запала в нашім товаристві, томуж застосуйтесь як слід до місячних зборів за місяць жовтень.

Василь Микитин,
писар.

ДОПОВНЕННЯ.

В збірці на Дім Українських Інвалідів у Львові, яку переведено з рамени Першого Січового Филаделфійського округа, пропущено жертводавців по $: Василь Бензяк, Дмитро Волочакевич і Василь Петрусик.

В. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(25)

Ся рада королеви дуже подобалася. Конецпольскі зобовязався, як прийде відповідна хвиля, вислати до короля козачу депутацію. Поїхав на Україну і перебалакав діло з Кричевським. В порозумінню з ним до депутації визначив сотників Нестеренка і Хмельницького, та осаулів Барабаша й Іляша Караімовича.

Конецпольскі не діждався тої депутації. Заки вона виїхала до Варшави, він дня 11 марта н. с. розпращався з сим світом. Польща, покищо, коронного гетьмана ще не мала. Староство одідичив син гетьмана, коронний хорунжий Александер Конецпольскі. Підстаростою в Чигирині лишився Чаплінські.

Перед виїздом козачої депутації до короля Хмельницький поступив обговорити діло до кума Кричевського.

— Ти зле зробив, що загаяв діло з Суботовом — Кричевський сказав йому. — За життя гетьмана Конецпольского ти бувби безпечно дістав його згоду на таке обрізанне земель староства. Колиби не було його супротивлення, а безпечно не булоби, король не надумуючися, давби тоді грамоту на дідичне володіння Суботовом. Тепер ціле староство, отже й право до Суботова, одідичив хорунжий. Він лакомий панок і лютий ворог козаків. Хоч би король дав тобі грамоту на Суботів, то хорунжий запротестує.

— Пропало! Я всеж таки буду просити короля. Як буду мати королівську грамоту, то хорунжий може не буде викидати мене силою. Королівська прихильність і йому потрібна.

— Як би молодий Конецпольскі не мав злого духа, того Чаплінського. Той злий дух не спічне, поки не вигризе тебе.

— Він тепер силкується бути добрий зі мною.

— Се підступ. Він гадає, що як буде солодкий, то сам винюхає таке, чого не годні принести йому його звідуни.

— Я знаю, що він солодкий не з приязни. Він хоче мати приступ до Олени, щоби від неї вимантити дещо про мене. Але Олена сама нічого не знає.

— А я гадаю, що він більше полює на саму Олену.

— І я зразу боявся. Тепер ізза того головка вже не болить мене. Не возьме її. Вона не з таких.

При кінци квітня козача депутація приїхала до Варшави і пішла до короля. Король приняв козаків дуже ласкаво. Остаточний вислід авдієнції був такий, що депутація обіцяла кинути на море проти Турка шістьдесять добре заброєних козачих чайок. Король прирік дати на кошти шістьсот талярів, які дістав від Тєполя. Окрім того дав Барабашеви до переховання грамоту зі своєю приватною печаттю, в котрій обіцює побільшити число реєстрованих, себто упривілеєних, як шляхта, вільних козаків побільшити на дванацять тисяч і польське війско усунути з Подніпровя аж по Білу Церкву.

— Козаки хотілиби зараз бачити наслідки, бодай дрібні, королівської ласки, — замітив Несторенко, — инакше не будуть вірити, що грамота буде виконана, що ті привілеї будуть поширені.

— Гроші на чайки дістанете ще нині. Наслідки покажуться, як ви хочете, зараз — король сказав.

— Ті гроші не для козаків, а на чайки проти Турка — замітив Хмельницький. — Не в грошах діло, а в тих привілеях. Коби бодай були шановані ті права козаків, які вони вже мають, а які шляхта допче ногами! Як хочемо, щоби козаки увірили, що обіцяні королівською грамотою давні привілеї будуть привернені, то зараз по нашім повороті мусілиби бути припинені ті безправства, які тепер діються.

— На се я вам не пораджу, — король відповів, здвигаючи раменами. — Чи ви гадаєте, що ті безправства тільки у вас, на Подніпровю? Чи ви гадаєте, що від шляхоцьких безправств терпить тільки хлоп і козак? Шляхта й над шляхтою знущається. У воді, то риба рибу їсть. Їсть та, що має ліпші зуби. В річи посполитій шляхтич шляхтича бє. Бє той, що має острішу шаблю. Як перед шляхтичем король не оборонить шляхтича, то й так король не оборонить козака. Шляхтич, як має за собою право, бороniться шаблею. І ви маєте шаблі. Право маєте за собою, грамоту за пазухою, отже бороніться!

Хмельницького король приняв на окремій потайній авдієнції, на котрій балакав з ним про се, чого неповинні були знати такі члени депутації, як запроданий шляхті Барабаш. Хмельницькому король дав грамоту на Суботів, але пращаючи його, сказав:

— Чи ся грамота найвисшого маєстату польської річи посполитої поможе тобі, не знаю. Не забувай, що не такий, як ти, але такий вельможа, як Казановський, дістав від мене грамоту на Ромни. І яку користь мав з неї? Князь Ярема Вишневецький мав більше шабель. Пішов ще й війною на Казановського і забрав Ромни. Ще й я, замісць передати князя мому катови, мусів під се його насильство дати мою печать.

Хоч з пращальних слів короля виходило, що над Суботовом збираються чорні хмари, Хмельницький вертав до того Суботова бадьорий. Тепер він мав право явно вербувати козаків і стягати їх на Запороже, бо й в цілій Польщі вербовано війско на приказ короля. Хмельницький вже мав право явно взивати всіх, по селах розсіяних козаків, щоби запасалися збруєю і муніцією. Правда, він не міг виявляти того, що все те обернеться проти Польщі. Щоби знеохочені Польщею козаки таки ладилися до війни, гадаючи, що се проти Турка, Хмельницький загадав на случай потреби розпускати вісти про королівську грамоту.

Вертаючи з Варшави, депутація задержалася у Львові, де збиралося вербоване королем на війну війско, головно гармата. Козаки хотіли доперевнитися на власні очи, чи балачки короля про війну справді є серіозні. Користаючи з нагоди, Хмельницький поступив до владики і побалакав з деякими міщанами. Також гадав поступити до годинникаря Медвина, щоби, балакаючи з ним про його домашні турботи, виміркувати, чи він простивби своїй донці, колиби дізнався, що вона тепер в Суботові. Тих міщан, з котрими балакав, спитав, як поводиться Медвинови.

— Медвинови? — один міщанин відповів — Бог знає, як йому тепер поводиться. Його у Львові вже давно нема і ніхто не знає, де він.

— Вимандрував зі Львова? Та чого? Йому тут ішло дуже добре. Зробив великий маєток.

— Та зробив і втратив. Його обікрали. Пропало всьо, що в крамі було найцінніше. Він решту продав і з сином щез так, що ніхто не знав, куди він повіявся.

— І від тої пори не було про него ніякої чутки?

— Пропав, як пес на ярмарку, як камінь у воді. Ми вже й забули про нього.

— Сумну вість привезу Олені, — Хмельницький думав, виїхавши зі Львова.

За його пазухою тяжів важкий мішочок, бо львівські міщани дали йому повну пригорщу золота на кошти боротьби з гнобителем України.

Олена дожидала Хмельницького з трівогою. Хоч він не говорив їй, що поступить до Львова, то всеж таки се не було виключене. Поступивши до Львова, він безпечно відвідавби Медвина. Правда, Хмельницький прирік їй, що як би коли случайно зійшовся з ним, то ніколи не забалакає про неї. Але не було виключене, що Медвин, як случайно пригадає собі се, що сталося тоді, коли вона втікла, сам розкаже йому, і так виявиться, що вона не донька Медвина, а наймичка, котра його обікрала. Тоді, хіба камінь до шиї і у воду.

Коли Хмельницький надіхав і станув перед нею, вона вдивлялася в него, щоби з його лиця вичитати присуд: життя, чи смерть?

— Сумну вість приношу тобі, — сотник промовив. — Я був у Львові.

Олена сполотніла. Гадала, що Хмельницький бачився з Медвином. Щоби не впасти, сіла на дивані.

— Ще не знаєш, що скажу, а вже вмираєш — Хмельницький тягнув дальше, прискочивши до неї і обіймаючи її. — Може воно не так зле. Я бодай не чув, щоби твій батько помер. Він тільки щез зі Львова і ніхто не знає, куди пішов, де він тепер.

— Олена відіхнула. Кров стала назад підступати і закрасила лице.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВЯЩЕНИК — ЧИ РАБ?

(Кінець).

Третим і найважнійшим жерелом рабства священика є целібат. Тим то щастем хоче обдарити еп. Богачевський також і український нарід в Америци. Чому саме українське кат.-священство проявляє в теперішній кризі таку байдужність, бездільність, та боїться вийти перед нарід, взяти провід в свої руки і приступити до уздоровлення тих страшних відносин, які панують тепер в церкві, се було і є для многих великою загадкою. І я сам ломив собі голову довгий час, щоби пояснити собі те сумне явище. Вкінці знайшов розвязку сеї загадки. Мені стало ясно, що многі українські священики ховаються в тій боротьбі тому, що се страшне „монструм" у виді стораменного морського поліпа-рака обмотало серце і душу священика, воно паралїжує його думки, його свободу, воно робить з него раба, відбирає від него всяку відвагу в боротьбі з насильством, виробляє в нім той непоборимий страх панічний, котрий нищить в нім всі шляхотні пориви його душі. Тому саме, що целібат є таким знаменитим оруддєм, силою якого переробляється священика в німого, сліпого і глухого раба, епископи католицькі докладають всіх сил, щоби закріпити те проклятте Боже. Кажу виразно і з натиском проклятте, бо чи то поглянемо в минувшість церкви, чи то представимо собі злочини і згіршення, доконувані під плащиком „целібату" в церкві в теперішних часах, чи то будемо глядіти на сю потвору з якого другого боку, все бачимо його гидкість і неприродність, все він нічим иншим, а одним великим гріхом, найбільшим лихом в церкві, і запереченням всіх прав Божих і людських. Я не буду тут розбирати питання целібату з релігійного боку. Се взялоби за богато часу і місця. Скажу лише, що целібат не має найменшої підстави ані в святім письмі, ні в традиції церковній з перших віків. Запроваджений він зістав насильно і хитро аж в середних віках і то в тій цїли, щоби священик був добрим рабом, голови церкви щоби мали над ним цілковиту власть і робили з ним, що схотять. Я не можу ще до нині знайти відповіди на сі два питання. Перше: як тисячі священиків могли допустити до такого насильства над собою, як мимо тих злочинів і згіршень, які діються в церкві під покришкою целібату, могла удержатися віра в народі. Нарід видить, чує і читає про ріжні надужиття священиків целібатників, рівночасно слухає, як ті священики проповідують в церкві, щоби нарід заховував чистоту. Нарід вже так привик до того стану, що погодився з тим фактом і каже, що вже так мусить бути. Я отверто, публично і без страху заявляю, що всі священики, котрих я знав і знаю, чи то гр.-кат. чи римо-католики, чи якінебудь, котрі живють у целібаті, ломлять його і жиють в грісі. Колиж велика більшість священиків не узнає в життю целібату і безнастанно грішить, то на що тоді властиво сходить віра? Чи не на велику гіпокризію і фарисейство? Нарід се добре розуміє і тому або тратить віру, або виробляє кождий поодиноко для себе таку віру, на яку може згодитися його розум і совість, не звертаючи на се, що йому каже священик з проповідальниці. Він бачить велику ріжницю між тим, що проповідується в церкві, і щоденним життєм. Він видить, що навіть священик що иншого говорить, а що иншого робить. Він видить, що голови церкви це толерують. Тому він зачинає легковажити собі всяку віру. Ті з народу котрі застановляються глибше над целібатом, приходять до того заключення, що самі голови церкви підкопують віру і розбивають Христову церкву. І дійсно, всі лиха в церкві, всі розколи, схизми, єреси від найдавніших часів аж до найновіших повставали головно з причини целібату. Він все замішаний у всіх переворотах, які ділялися в церкві. І нема в тім нічого дивного: право Боже і природне висше і сильніще від всякого права людського. Я прийшов до того заключення, що голови церкви тому силують своїх священиків до целібату, бо священик влізши раз до целібатної калабані і обвалявшися в ній, стається їх рабом, їх сліпим оруддєм, зовсім від них зависимим. Жонатого, чесного священика епископи не люблять, з него насміваються, його на голодівках голодом морять, а всі красші парохії і достоїнства дають безженним. Епископи про всі „зделки" своїх любимців-кавалерів дуже добре знають, але все то покривають, коли такий грішник в рясі знає вивязатися зі своїх рабських обовязків. Я не хочу забирати „Свободі" богато місця над сим немилим для дописувателя предметом. Хотів я лише хоч вкоротці вказати на сей боляк в орґанізмі церкви, щоби український нарід ужив всіх своїх сил та не допустив до перещіплення того морального рака до своєї церкви. Я не бажаю отими дописями до „Свободи" валити церкву, як то певно прихильники епископські будуть старатися ті мої дописи доброму, простодушному нашому народови представити. Моїм бажанням було вказати на ті перешкоди, які спинюють розвій української церкви в Америці, на причини застою і роздору церковного між українським народом в Америці, та подати мої думки, як приступити до розвязки того замотаного питання, яке від довшого часу спиняє нормальне життя так церковне як і народне. Я не хочу, щоби собі хтось думав, що я з якихсь мотивів честилюбивих взявся до писання сих дописей. В моїм серцю лиш одно бажанне: щоби в українській католицькій церкві по довгій бурі настав спокій, і то спокій, опертий не на насильстві і рабстві, котрий корше чи пізнійше може вивести знова в бурю, але на засадах демократизму, то є признания прав кождому, котрий до церкви належить. Я певний, що ті болючі квестії, які я порушив в тих своїх дописях, настійчиво будуть домагатися свого полагодження розвязки, хочби священство і нарід через свою хвилеву неохоту до тих справ, чи з яких инших причин, не хотіли вже тепер взятися до сеї розвязки. Як сего не зробиться тепер, то воно наступить за рік чи два. Довге проволіканне нанесе одначе втрату і церкві і народови. Нарід без церкви і віри жити не буде. Коли його душа не знайде задоволення і спокою в тій церкві, він піде до другої.

Я не кажу, щоби українські католики зривали з Римом, але не раджу їм сліпо наслідувати все, що є в римо-католицькій церкві. Ми не повинні заводити в своїй церкві ані тих богослужень, ані тої дисципліни, які є в римській церкві. У східних грецьких церквах і в українській від давен давна була своя власна дисципліна, свій обряд і демократичний устрій церковний. Чомуж маємо свій теплий кожух міняти за римський жупан, котрий зовсім на нас не шитий? А велике питанне, чи він і для всіх римо-католиків відповідний. Вічні розколи в римо-католицькій церкві і новий заповідаючийся роскол, про який всюди говорять, повинні нам бути перестορогою, щоб не міняти своїх перел за чужі бляшки.

Не було також цїлью сих моїх дописів диктувати священству і народови, що вони мають робити для уздоровлення церковних відносин, щоби настав спокій. Над тим повинні священство і нарід зріло і поважно подумати. Я знаю, що за мої замітки будуть на мене нападати з ріжних боків. Та я своєю совістю не торгую, а пишу і поступаю так, як мені наказують робити мої переконання.

Теперішна церковно-народна боротьба в Америці не є випливом якоїсь ненависти до особи. Зародки її тліли в українськім народі від давна. Там, на рідній землі вони зародились. Тільки особа еп. Богачевського те спричинила, що вона прибрала теперішню остру форму. Бо саме еп. Богачевський є представником тої погубної системи, якої держаться того рода епископи в краю, як Коциловський і Хомишин. А без зміни системи не можна думати про дійсну направу відносин. Ніякий диктат тут нічого не поможе. Того духа, що повстав, вже ніяка сила загасити не зможе. Тому, Отці Духовні, беріть це під увагу і беріться до ратунку.

о. П. Середа з Шенандоа, Па

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, подає до відома всім своїм членам, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 21. жовтня, в год. 1.30 пополудни, в Укр. Народ. Гали, 1944 W. Erie St. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг, бо коли сего не виповнять, будуть суспендовані. — П. Хомин, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 277, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. жовтня, в 2-ій год. пополудни, в гали, як звичайно. Проситься всіх членів явитися на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. А так само справа Сиротинця буде полагоджена на сих зборах. Не явившийся член заплатить кару, яку ухвалять члени. — Павло Молява, предс.; Іван Нестерук, кас.; Павло Курко, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 20. жовтня, в суботу, точно в год. 7-ій вечером, в парафіяльній гали. Не явившийся член заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. Будемо приймати нових членів без оплати вступного. Будемо збирати жертви на Сиротинець У. Н. Союза. — Т. Теплий, пр.; А. Гатала, кас.; Ів. Березовець, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє своїх членів, що трикватальні і місячні збори відбудуться в суботу, 20. жовтня в 8-ій год. вечером, в У. Н. Домі, 217-19 E. 6-та ул. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є дуже важні справи. — Йосиф Мартинів, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що дуже важний мітінґ відбудеться в неділю 21-го жовтня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Гали, 849 N. Franklin St. На тім мітінґу будуть дуже важні справи, обходячі кождого члена, бо будеться вибирати комісію до уложення нового статута для самого відділу, а також будеться обговорювати точки нового статута. З неприсутним членом уряд „Георгія" буде змушений поступити після статута. — Іван Хмелик, предс.; Іван Паращак, кас.; Волод. Сеґінь, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 21. жовтня, в годині 12-тій, в домі Тов. Горожан, 847 N. Franklin St. Обовязком є всіх членів бути присутними на сім мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Рівнож проситься усіх их котрі минувшого мітінґу не зложили на Сиротинець, щоби сего мітінґу по зможности зложили свої жертви на Сиротинець. — Ілько Савчин, секр.

Пропасть. — Як то прийшло до того, що ви взяли розвід?

— Боже, між мною і моїм чоловіком отворилася пропасть.

— Ах, ні.

— Так, так, а в тій пропасти стояв його приятель Степан.

—o—

Служниця. — Прошу пані, прийшов той пан, що все є братом пані, коли пан є вдома.

— Ви не хочете дати вашу дочку мені за жінку?

— Так.

— Коли так, то позвольте бодай, щоби на пращання подали ми собі руки.

— Я радий, що ви так по мужеськи приймаєте невдачу.

— І позвольте мені ще одно: Чи можу вам післати скриньку циґар. Ще трохи, а ваша дочка булаби здобула мене.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЛЕТ НА СЦЕНІ В ДІТРОЙТІ І В КЛІВЛЕНДІ.

Дня 20. і 28. цього місяця учні школи Василя Авраменка виступлять на сцені в Німецькому Театрі в Дітройт і в Чеській Галі в Клівленд.

Українці будуть мати нагоду побачити, що і ми маємо своє мистецтво, яке не стоїть на меншім урівні, як в других народів, а Англійці побачуть, що ми маємо найкращий народній танок, що є виховавчим і оздоровляючим чинником нашої молоді. Вони ще побачуть уважнійше і краще за Українців, що наше мистецтво має за собою історію, культуру, що воно пережило не одні гарні хвилі своєї історії, але й велике горе і не піддалося загибелі під впливами ворогів, що гнітили нашу культуру; що воно так є, що чужинці краще пізнають наше мистецтво, то я цитує слова англійського сенатора В. А. Ґрісбаха, що висказав до посла Українця в Алберті, Михайла Лучковича, про українське танкове мистецтво, коли наше мистецтво побачив на Ювилейнім Святі 1928 р. в Едмонтоні: „Ох, який ви великий Народ! А ви не знаєте цього! Яке богацтво культури ви маєте! От хоч би Ваші пісні та танції! Це всьо оце знетобі. Я признаюсь Вам, що я, старий, бачив світ, але я не бачив в своюму життю кращого живого образа, як оце тепер на цій арені! От дивіться: оця „Метелиця" — що за багатий зміст, як він багато каже про Ваш Народ! Або „Запорожець", або той „Аркан" тих бистрих хлопців! Кажу, що нема другого народу, щоб міг вам дорівняти в такім бистрім народнім танку!"

Отцих кілька слів висказав великий чужинець, що жив через 30 літ серед нашого народу! А що Українці скажуть на те? Чи розуміють вони своє мистецтво, чи цінять і чи знають зміст його? Побачимо! Бо виступ буде зеркалом свідомости дітройтських і клівлендських Українців без ріжниці їх тимчасових релігійних чи політичних сварок, бо мистецтво стоїть вище того всього!

Др. Волод. **Клодницький.**

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений).

(23)

(Продовження).

В свойому другому творі **„Defensio pro populo Anglicano"** („Оборона англійського народу") доказує Мілтон, що англійський **нарід має право законом потягати до відвічальности своїх королів.** Цей погляд Мілтона є звернений також проти Гобсона і Боделя, які голосили, що „princeps legibus solutus est" (**„володаря не потягає закон до відвічальности"**). Мілтон обороняє революцію і доказує, що англійські королі не числилися з парляментом і не шанували конституції. В наслідок прогріхів англійських королів нарід був приневолений прорватися до революції, щоби тим робом оздоровити свою державу. Іван Мілтон одобрює революцію, одобрює детронізацію і страчення англійського короля в 1649 р. Мілтон наближається до монархомахів, які **доказують, що немає гріху за усунення, чи указнення (покарання смертю) гнобителя і шкідника народу.**

—o—

Алберт Філмер.

Алберт Філмер являється сторонником монархії в Анґлії. Його угрунтовання монархістичної ідеольоґії ріжниться від Гобсових тим, що він намагається на підставі „історичних даних" доказувати стійність і правдивість монархії. Філмер у свойому творі п. з. **„Patriarch"** („Патріярх") виводить, що королі є наслідниками біблійних патріярхів. А. Філмер виводить: В найдавнійших часах були батьки великих родин. Такий батько родини (pater familias) мав власть над родиною. Ця власть батька називалася **„potestas familiae".** Батьки родів (патріярхи) передали опісля свою власть (potestas) королям в спадщині. Значиться, королі одідичили свою власть. Вслід за цим монарх не одержав **своєї влади від народа на підставі договору** (погляд Гобса), але на підставі спадкового права (погляд Філмера). Цим ніби історичним доказом так захопився Філмер, що витворив собі ідеал патріярхальної держави. **Форма патріярхальної держави у Філмера освячена Біблією.** На думку Філмера революції ніяк не можна оправдати, бо князь чи король має законне право на престіл і його ніхто не має права судити, ані карати. **Монарх, на думку Фільмера, лише своєю природною смертю, або добровільною резиґнацією може опорожнити трон.**

Іван Лок (John Locke) 1632—1704.

Його твір п. з. **„Правительство держави"** появився 1689 р. Ця праця складається з двох частей.

В першій части, т. зв. полемічній части, Лок критикує Філмера, а в другій — проголошує своє навчання про державу, про правительство держави.

І. Частина. Лок збиває Філмера ось-так: „Твердження Філмера, що королі в спадку одержали власть від патріярхів, не є стійні, бо це годі доказати. Дальше, Лок, іронізуючи собі з монархіста Філмера, питає: „Після якої спадкової системи дійшли монархи до престола?" Впрочім королі, як наслідники патріярхів, на думку Лока „не мають якихнебудь знаків на чолі, щоб можна розріжнити, котрий з них є спадкоємцем патріяршої влади".

Вслід за цим не лишається нічого іншого, каже Лок, як лише приняти, що державна влада має своє джерело в народі. Іншими словами, Лок признає суверенітет народові, а не монархови. Лок отже є републиканцем.

В ІІ-ій частині свойого твору зачинає Лок зясовувати своє державознавство. В переддержавному періоді жили собі люди свобідно — на лоні природи. Вони не були собі відвічними ворогами — ані не вели „всі проти всіх війни" (як це говорив Гобс).

Вже в півдикому стані пізнали люди два основні закони, то є: 1) **закон-право на свободу і 2) закон-право на власність.** Люди в переддержавному періоді користувалися цими двома основними законами, ними дорожили і їх зберігали. Це понимання права і стремління до правових, життевих норм привело людий до закріплення супокою, правовости і розбудови держави. Яким робом?

Люди заключають поміж собою **суспільно-державний договір.** Вони не зрікаються своїх основних прав в користь третого, (себто володаря — як у Гобса), вони вибирають собі володаря на безпартійного суддю. Вслід за цим, завданням володаря є, охороняти основні людські права, себто свободу і майно, — і ніколи не зупиняти тих прав. Глузуючи собі з Гобса, Лок каже таке: **„Колиби первісні люди заключили такий договір, як вчить Гобс, то вони булиб цілком безглузді.** Вони булиб подібні до тих людий, які, щоб охоронитися від хомяків чи лисів, віддавалибися під опіку сильних і хижих львів.

Як доказ, що держава може повстати на підставі договору, наводить Лок повстання американських стейтів із анґлійських кольоній, сотворених головно анґлійськими еміґрантами. (Як відомо, John Locke був закликаний кольоністами „Carolina" в Америці до опрацювання конституції для стейту Каролайна. Він випрацював конституцію і на тій підставі з такою певністю міг доказувати, що держава може повстати на підставі договору).

Свою теорію про суспільний договір умотивовує Лок ще і в цей спосіб: **„і повсякчасно кожна людина мусить додержувати заключений своїми предками супільний договір...** вона мусить повинуватися нормам, суспільним нормам даного краю! Колиж людина за ніщо не хоче повинуватися суспільним нормам, то їй прислуговує право іміґрувати туди, де завгодно".

Лок, аналізуючи державну владу, доходить до ось такого її розмежовання: І. **законодавча влада-сила** (творить закони); ІІ. **виконавча сила** (адміструє краєм у нутрі, і ІІІ. виконавча влада-сила зовні (вона адмініструє краєм на зовні і має імення **федеративної влади).**

Федеративна влада проявляє свій круг ділання при виповідженню війни, заключенню мира та державних договорів.

Судейської влади-сили Лок не аналізує як окремої влади. Вона, на думку Лока, не належить до внутрішно-адміністративної влади (ІІ.).

Суверенною владою називає Джан Лок законодавчу (І.) владу, бо в державі той є сувереном, хто має силу творити або касувати закони.

У свободолюбивій державі, по думці І. Лока, сувереном є нарід, який через парлямент проявляє свою волю. Сам нарід, на думку І. Лока, вирішує собі свою державну форму та назначує собі своїх державних органів. Колиж одначе, каже Лок, державний орґан, пр. монарх, ошукує нарід, то народові прислуговує право хопити за оружа і розправитись із ворогом народа. Таке ріщуче поступовання народа є цілковито оправдане, бо фільософія Лока признає суспільний договір, на підставі якого володар повинен бути безпартійним суддею, який лише має глядіти, щоб ніхто громадянам не затронув права свободи і майна.

(Дальше буде).

О. В. Авферман.

КОНАЮЧИЙ ХЛІБОРОБ*)

Переклад з німецького.

Інфантеристові Йозефові Ріхтерові смерть розпанахала черево. Цілих дві години він ревів і трійався у тремтах болю. Опісля потягнувся без тями й заглух.

Ще тільки з глибин погасаючого крайнеба котилися ген понад мертве село преважкі удари стрільна в груди змертвілих піль. Раз тут, раз там, з незбагненої далечі, гепав молот ненависти об завмерлу країну.

Згодом же, із сумерком вечора, ущух і крицевий звір, розторощений на безобразну масу. А в несамовитім мовчанню, в якому розкурені димами простори наче в безкрай видовжувалися, проносилось лямeнтом тільки страшне голосіння одного катованого єства, ген з заду, з окраїв ночі, — стогін коня з розшматованим хребтом, що двигнув голову із землі та розгукував невимовну муку свойого страждання простором довкола.

Від того Йозеф прокинувся, мов від клекоту Страшного Суду. Він обвів оком розлогу площину. Але те, що зміг добачити, були примарні обриси ночі, чорніючі руїни села, суматоха тіней, позначених печаткою смерти і повних смертельної тиші. Пронизливіше, ніж над селом, спинився його погляд над безплодною землею, на якій, мов в завмерлому світі, не було ні сліду життя.

Жах прошиб салдата, він ригнув крівавим ревотом і обтер заслинений вид. Здіймив рамена високо вгору, ніби до перших зорей, і скинув рукою над сіріючим полем.

„Двома блаженностями обдарував Господь людей — простогнав салдат з трудом. — Своїм Сином і — плугом. А ми? Що нам те? Людина і плуг лежать глибоко в гробах, і нікому вже воскреснути, нікому…"

Кров перестала скапувати, пропасниця дзюрила жилами Йозефа, діймала в один мент жаром і морозом, і от він раптом почув в собі щось, начеб жадоба жити розшалілася в нього останнім страшливим вусиллям, з вагою останньої, нечуваної напруги.

— „Мамо! — гукнув він мов біщений. — Мамо!" Але його голос розітнувсь ніби над поверхнею якогось моря та прогомонів без відгуку ген у безвісті заглухлого простору. А далі мовчання піль обвіяло його своїм таємним шумом і сповнило душу жовніра вщерть трівожною свідомістю повної самоти.

Поміж настелені купи трупів, зволочуючи одну ногу за одною, став Йозеф човгати в ту сторону, звідки бив крик коня. Йому хотілося ще раз, нехай і в хвилю конання, побачити блискучі очі живого сотворіння.

Знайшов його за грузами розваленого муру. Це був кінь невибагливої породи, сивий і опукий, знасилуваний хліборобський кінь, що з болю то ставав дуба то падав до долу, з простріленими очима та судорожно тремтючим тілом. Салдат угорнув обіймами зрошену потом шию коня і притулив своє холодне лице до теплої шерсти звіряти.

„Нас двох — прошептав він з очима, ґеть слізми підпилими. — Нас двох!"

Чоловік почував, що ремінний наряд дошкулював конаючому звірові; він розгнуздав коневі поводи й пояси сідла. Коли це щось дрібне й легке почало сипатися нараз зі схову сідла, протікало крізь пальці салдата й падало безшелестно на землю. Йозеф домацався рукою до самого споду схову і розпізнав, що це було зерно — зерна вівса. І тут вояк посміхнувся. Ген понад завалені грузом війни роки він наче віднайшов в цих зернах дорогу в инший світ, на ту иншу землю, що двигала ще на собі цвитучі поля та їх руки клалися на обличче житорачів, землю, на якій його тя, на тепле колосся і твердий плуг. Йозеф поглянув гостро вперед себе, почуваючи леготи ночі на своїх гарячих висках. Він добачив в долині стовбури стоячих ще топіль, чув голос птаха над головою, а зорі видвигалися в темряві як варта вічности.

Але тепер салдат не дивився в далечінь, так як той, хто пращає поглядом відпливаючий пароплав, або той, хто проводить очима похоронний похід. — „Нехай я і згину — думав він — та не так як Каін або той Авель. Я хочу стати заручником рождаючогося, воскресаючого…"

І захоплений чимраз сильнішим зворушенням, Йозеф добув свойого штика і пробив ним розірзаного коня. А опісля він немічними руками втопив окрівавлене залізо в бруняву землю, помагаючи собі всею вагою свойого тіла, і схилявся до долу щораз глибше, щоб милуватися тихим шамотінням, з яким краяна земля розгорталася на боки товстими грудами. Бо не булаж це хіба найсвятіша праця людини, повна споконвічного символу?

„Я хочу, щоб збіжа росли і розквітали цвітки, щоб на левадах діти гралися зі звірятами, а земля хоче цього теж — прошептав жовнір, тоді як його рука розсіяла зерно глибинами свіжої скиби. — Я рушив з походом у світ сіяти смерть, але отсе я посіяв зерно життя…"

Згодом останні сили в ньому почали губитися. На краї губ налізала крівава піна, він спровола спинився і, конаючи, вдарив собою об землю. Це було так, начеб сіра груда, виорана плугом, схитнулася і назад лягла в борозну…

„Це там — озвався один із санітетів, вирячивши очі в сторону темряви, й не підводячи руки. Вони двигали лазаретні нощі. — Там лежить їх кілька, і звідтам добувалось голосіння коня…"

Колиж салдати підійшли туди, вони наскочили на розвернених трупів й зачули передсмертне хрипіння Йозефа. Станувши навколішки, похилилися над ним. Та його кровю промоченого мундура вони не вспіли розпізнати. — „Чи ти австрійський салдат?" — питалися. А Йозеф чув ще їх голоси, але так, начеб вони доходили до нього з якоїсь глухої далечі. Одночасно ж він почував, як його тіло ніби сунулось кудись у щораз ґлибшу глибінь. Якесь світло вставало звідкилясь, розливалося довкола нього шумливо, гучними звуками, що греміли над землею мов могутні труби.

„Хлібороб — промимрив Йозеф зі страшним зусиллям — хлібороб… сіє!" А вкінці криком з глибин душі: „Це… хлібороб… засіває поле…!"

Та санітети не розуміли значіння тих слів, що їх зміг ще гукнути Йозеф. Але вони почували, як відгомін його голосу розбігавєя чимраз ширшими хвилями по овидам вгорненої тьмою країни, займаючи собою весь виднокол смерти довкруги, начеб той конаючий хлібороб був співаком нового тисячліття, а його рука, розтулена до половини мов у сівача під розмах сіяння, знаменом остаточного примирення.

Вони мовчки закрили мертвому очі, відняли в нього завішену на шиї бляшану коробку з виказною карткою, і, розшукуючи боєвище, почалапали далі.

На українську мову переклав д-р Остан Грицай.

*) Як щорічно, так і цього року присвятила вольнодумна віденська преса д. 28. липня — пропамятної дати зірвання дипльоматичних зносин між Австро-Мадярщиною і Сербією, а з цим і початку світової війни в р. 1914. — цілий ряд політичних праць (споминів, нарисів, описів і т. ин). на тему тої війни і війни взагалі. Між иншим помістив соціялістичний „Der Abend" нарис письменника О. В. Авфермана під наг. „Der sterbende Bauer", який своєю прегарною провідною думкою звернув на себе загальну увагу віденських читачів. Я подаю його тут читачам „Свободи" в перекладі не тільки як зразець хисту нашого автора, але й як спробу обновленої духовости в модерній австрійській літературі. — О. Г.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українець учителем музики в американській „Гай Скул".

З початком шкільного року дістав місце учителя музики в Patchogue High School, Patchogue, L. I., N. Y., наш звісний молодий артист-скрипак п. Василь Чосник.

Старалось о згадане місце багато скрипаків, а всі вони переходили критичну пробу (тест), з котрої побідно вийшов наш молодий артист.

П. Василь Чосник є сином Стефана і Теклі Чосник, українських іміґрантів-робітників. Він роджений на „Іст Сайд" в Ню Йорку, Н. Й. Сам батько молодого артиста є свідомим і заслуженим громадянином української кольонії в Ню Йорку.

Львина часть заслуг у розвиттю талану згаданого артиста належиться матері його, п-ні Теклі Чосник, котра пильнувала, щоб син не пропустив ні одної лекції в початкових роках, а також щоби робив потрібні вправи в дома.

Наш молодий артист, котрий має за собою 12 літ науки гри на скрипці, здобув собі не-аби-яку оцінку свого талану серед музичних кругів Ню Йорку, виступаючи на „радіо" стаціях, чи концертах „Music School Settlement", в котрій є проводирем старшої орхестри.

Вже перший виступ на радіостації W E A F викликав прихильну оцінку його талану. Пані М. О. Фішер з Бруклина, вдова по артисті скрипакови, перенята таланом нашого молодого артиста, подарувала йому поважну збірку нот враз з кабінетом, що, на бажання її покійного мужа, мало бути дароване видатному молодому артистови.

По кількох виступах на радіостації W E A F п. В. Чосник зістає ангажований до артистичного кружка радіостації W G B S в ролі артиста-скрипака. Тут виступав наш артист протягом більше року, захоплюючи знавців і любителів доброї музики. Їхню оцінку талану й техніки нашого артиста стрічаємо в журналах, часописях і приватних письмах, пересиланих на адресу стації. Переглядаючи цілу стирту витинків і листів прихильної критики з цілої Америки і Канади, стрічаємо там імена заводових критиків, славних музиків, співаків, а дальше любителів доброї музики.

Між численними висловами на адресу нашого молодого артиста п. В. Чосника читаємо такі:

„П. Василь Чосник, скрипак, є молодим музиком великих надій".

„Василь Чосник, скрипак, особливих здібностей, знайшов признання посеред любителів доброї музики. Його техніка, розуміння і добірний вибір є висше пересічної критики".

„Молодий український артист Василь Чосник, уроджений з природним даром до музики, розвинув свій талан на скрипці. Сегодня він є правдивим мистцем. В стації, котра тішиться артистичними виставами, Василь Чосник займає місце артиста-скрипака. Стацією є W G B S, Ґімбел Бродерс стейшен. Майже кождої ночі слухачі можуть сидіти і мріяти мріями, котрі навіває музика Чосника".

„Музика п. Чосника є повна життя, а тон є чудовий" — пише п-ні Фреунд, знана челістка. Одна знана співачка пише: „Я так була перенята чудовою грою, що таку стару річ, як вечерю, зіставила неткнутою, аж вона позмнілa".

Таких і подібних висловів, як надмінено, є сотками.

Крім скрипки п. Василь Чосник є майстром на війоліо і пяні.

Так родичів, як і самого артиста українська іміґрація повинна взяти собі за взірець. Ми знаємо, що між Українцями є дуже багато талановитих дітей, однак ці талани гинуть марно, звичайно з недбалости родичів. Така недбалість родичів наносить не тільки шкоду їх дітям але й шкоду українському народови. Де як де, але тут в Америці є найлучша спромога не допустити до марновання талантів.

Честь родичам за їх труди, а п. Василеви Чосникови желаємо як найбільших успіхів.

Андрій Борак.

—о—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Віче в справі „Рідної Школи".

Як було заповіджено, дня 7 жовтня (в неділю) відбулося в Ню Йорку при виповненій салі „Народного Дому" віче в справі „Рідної Школи" в старому краю. Проводив Л. Ковтун, секретарювала П. Дембицька. При великім зацікавленню реферував делегат „Рідної Школи" зі Львова, Лев Ясінчук. Перед слухачами станув мов живий образ тої тернистої дороги, яку переходило й переходить українське шкільництво під Польщею. Слухачі мали нагоду познакомитися зі свідомою боротьбою українського громадянства під Польщею проти тих систем, які там заводиться для цілковитого знищення решток української школи. Щойно в такому освітленню приявні на вічу побачили ту велич енерґії, яку вкладає свідома національно маса за здобуття національно-рідної школи. В тому освітленню пізнали учасники віча, яку важну та історичну ролю в нашому національному відродженню відограє товариство „Рідна Школа". Особливо по вичерпуючих, річевих відповідях референта на численні запити, які то відповіди були доповненням його реферату, набрали учасники незрушимого переконання, що товариство „Рідна Школа", це головний стовп у будові власної державности.

На вічу переведено збірку, призначену на потреби „Рідної Школи" у Львові, яка дала загально 500 дол. 68 цнт. По потрученню видатків (35 дол. 50 цнт.); решту вислано зараз на другий день до Головної Управи до Львова телеграфічно, бо з краю надходять трівожні вісти. Заслужена учителька школи товариства і письменниця — лежить у голодовій горячці. За свої труди, за працю, повну посвяти, за виховання нового покоління, будучих боєвиків…

Зачуваємо, що на вічевій збірці акція Нюйорчан не покінчиться і не може покінчитися. Розуміється самособою, що дехто з переконаних прихильників міг мати перешкоду, яка унеможливила йому участь у вічу. Такі повинні негайно зложити від себе даток на потреби „Рідної Школи", чи то через своє товариство, чи иншим способом. Ми знаємо, що наші товариства, які ще не мітінґували цього місяця, зложать поважніші датки від себе.

На вічу ухвалено одноголосно отсі резолюції:

Українські громадяне Ню Йорку, зібрані на вічу дня 7. жовтня 1928, в салі Народного Дому, ухвалюють:

1. Признається конечність моральної й матеріяльної піддержки „Рідної Школи" в старому краю з осідком у Львові як установи всенародньої, що являється заборолом проти винародовлення української молоді.

2. З огляду на дуже невідрадне положення „Рідної Школи" під цю хвилю, як також з огляду на конечність вдержання „Рідної Школи", — українські товариства, організації й братства на іміґрації дадуть почин до негайного оснування при Головній Управі у Львові фонду „Рідної Школи", який дав би „Рідній Школі" можність не тільки управильнити теперішні її фінанси, але й поширити та поглубити діяльність.

В тій ціли організується вплату одноразового датку відповідно до маєткової спроможности даної одиниці, товариства, організації, чи братства, а крім того складати постійно на потреби „Рідної Школи" 1% зі свойого доходу підприємств та уладжень.

Місяць січень кожного року і час від Квітної до Провідної неділі признається днями „Рідної Школи".

З нагоди Різдва уладить українське громадянство збірку дару на „коляду", а з нагоди Великодня — збірку дару на „писанку" для „Рідної Школи".

3. Товариства, організації і братства переведуть у себе ухвалу, що кожний член даного товариства, без огляду на стан, заняття й політичні переконання, вступить у члени „Рідної Школи" (по можности з родиною), складаючи за кожного члена річно по 1 дол. членської вкладки, а першого року ще й 10 цнт. вписового.

4. Товариства, організації і братства вступають по можности в члени-добродії „Рідної Школи", вплачуючи одноразову членську вкладку у висоті 50 долярів.

5. Справами „Рідної Школи" в місці кермує Комітет, вибираний представниками товариств.

Учасник.

LITTLE JULIUS SNEEZER — BY BAKER

HARK! THERE IS MUSIC IN THE AIR!
MY, WHAT A BEAUTIFUL VOICE FOR A COAL MAN!
I HEAH YO' CALLIN' ME—
WOULD YOU MIND SINGING A SONG FOR ME, QUINBO?
WHY OF COURSE NOT! I'LL SING A SONG THAT REMINDS ME OF MY DEAH OLE' MOTHER!
HOW WOULD YO' ALL LIKE TO HEAH, "IRELAND MUST BE HEAVEN FO' MY MOTHER CAME FROM THERE"?